

Dosarul nr. 3ra-709/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – G. Cazacu

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Minciuna, V. Sîrbu, V. Mihaila

ÎNCHEIERE

15 iulie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Valentina Conovalova,
în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de
către Valentina Conovalova împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și
Companiei Naționale de Asigurări în Medicină privind anularea actelor administrative,
împotriva deciziei din data de 30 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin
care s-a respins apelul declarat de către Valentina Conovalova,

constată:

La 10 august 2017 Valentina Conovalova a depus cerere de chemare în judecată,
în procedura contenciosului administrativ, concretizată ulterior, împotriva Casei
Naționale de Asigurări Sociale și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină, prin
care a solicitat recunoașterea ca fiind ilegale răspunsurile Companiei Naționale de
Asigurări în Medicină și Casei Naționale de Asigurări Sociale, recunoașterea ca fiind
discriminatorii acțiunile privind radierea sa din lista de evidență nominală a
persoanelor neangajate cu domiciliul în Republica Moldova, asigurate din contul
bugetului de stat, obligarea includerii în lista de evidență nominală a persoanelor
neangajate cu domiciliul în Republica Moldova asigurate din contul bugetului de stat,
încasarea din contul Companiei Naționale de Asigurări în Medicină a prejudiciului
material în sumă de 6 084 lei și cheltuielile legate de tratament în sumă de 3 462,16 lei,
încasarea din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale și Companiei Naționale de
Asigurări în Medicină a prejudiciului moral în sumă de 30 000 lei, precum și
cheltuielile de judecată pentru asistența juridică în sumă de 3 000 lei.

În motivarea acțiunii Valentina Conovalova a indicat că a activat în cadrul
Academiei de Științe a Moldovei din august 1974, după absolvirea Universității din
Moscova și până la eliberarea sa ilegală din funcția deținută, în anul 2012. Din anul
2000 a fost încadrată în gradul III de dizabilitate, fără termen, beneficiind de pensie
pentru invaliditate, iar din 2012 beneficiază de pensie pentru limita de vârstă.

Din anul 2013 a optat pentru primirea pensiei din Federația Rusă și din momentul
stabilirii pensiei în Federația Rusă, Casa Națională de Asigurări Sociale a exclus-o din
lista de evidență nominală a persoanelor neangajate cu domiciliul în Republica
Moldova asigurate din contul bugetului de stat.

Reclamanta a menționat că în rezultatul acestei nelegiuiri a fost lipsită de asistență medicală gratuită pe teritoriul Republicii Moldova, fiind tratată mai puțin favorabil în comparație cu alți cetățeni cu dizabilități ce locuiesc în Republica Moldova, doar pentru simplul fapt că primește pensia din Federația Rusă.

Prin răspunsurile din 31 iulie 2017 nr.C-1284/17 a Casei Naționale de Asigurări Sociale și nr.92/07-154/1132 a Companiei Naționale de Asigurări în Medicină i s-a refuzat admiterea cerințelor sale privind restabilirea sa în lista de evidență nominală a persoanelor neangajate cu domiciliul în Republica Moldova, asigurate din contul bugetului de stat, repararea prejudiciului material și moral.

În opinia Valentinei Conovalova refuzul autorităților publice pârâte în admiterea cerințelor expuse în cererea prealabilă este nefondat și fără careva teme juridic, deoarece deține aceleași drepturi egale pentru care a activat o viață întreagă pe teritoriul Republicii Moldova și urmează să beneficieze în egală măsură, de deservire medicală gratuită din contul statului ca toate celelalte persoane cu dizabilități ce locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova.

Reclamanta a mai menționat că necătând la faptul că nimeni nu a lipsit-o de aceste drepturi, atât Casa Națională de Asigurări Sociale, cât și Compania Națională de Asigurări în Medicină, prin acțiunile sale ilegale au impus-o să-și procure din cont propriu polița de asigurare medicală.

Valentina Conovalova a susținut că autoritățile pârâte în mod discriminatoriu s-au atârnat la adresările sale în restabilirea dreptului încălcat, de altfel, ignorând în mod direct prevederile relevante precum și Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități și Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Prin decizia Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității din 18 aprilie 2017, adoptată în baza adresării sale privind discriminarea în acces la serviciile medicale cauzată prin dezactivarea poliței de asigurare obligatorie de asistență medicală ca rezultat al stabilirii pensiei pentru limită de vârstă în Federația Rusă, s-a constatat cu certitudine faptul discriminării sale.

Astfel, în rezultatul acțiunilor ilegale ale Companiei Naționale de Asigurări în Medicină și Casei Naționale de Asigurări Sociale a fost impusă pentru anii 2016, 2018 și 2019 să-și procure polița de asigurare din sursele proprii, cauzându-i-se prejudiciu material, care urmează să fie recuperat de către Compania Națională de Asigurări în Medicină.

De asemenea, Valentina Conovalova a mai indicat că în mod ilegal și discriminatoriu a fost radiată din lista de evidență nominală a persoanelor neangajate cu domiciliul în Republica Moldova, asigurate din contul bugetului de stat, fiind nevoită, în apărarea drepturilor lezate, timp de un an și jumătate să se adreseze diverselor instituții. Prin toate aceste adresări i s-a cauzat suferințe fizice și psihice și ținând cont de faptul că este pensionară, cu gradul III de dizabilitate, aceste suferințe i-au înrăutățit starea sănătății, având nevoie de tratament medical medicamentos și consultația medicilor. Din motivele expuse solicită în baza art. 1422, alin.(1) din Codul civil încasarea prejudiciului moral.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 09 octombrie 2019 s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea depusă de Valentina Conovalova împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină privind recunoașterea ilegalității răspunsurilor, recunoașterea acțiunilor discriminatorii

ale Casei Naționale de Asigurări Sociale și Companiei Naționale de Asigurări în Medicină privind radierea Valentinei Conovalova din lista de evidență nominală a persoanelor neangajate asigurate din contul bugetului de stat, cu domiciliul în Republica Moldova, obligarea includerii Valentinei Conovalova în lista de evidență nominală a persoanelor neangajate cu domiciliul în Republica Moldova asigurate din contul bugetului de stat, încasarea prejudiciului material, prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică. (f.d. 79, 81-85, vol.II)

În conformitate cu prevederile art. 232 din Codul administrativ Valentina Conovalova, în termen, la 06 noiembrie 2019 a depus apel motivat împotriva hotărârii din 09 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani. (f.d. 89-99, vol.II)

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 30 ianuarie 2020 a respins apelul declarat de către Valentina Conovalova. (f.d. 138-139,140-153, vol.II)

Instanțele de judecată au concluzionat în temeiul art.1, art.4, alin.(4), (9), lit. c), art.6, alin. (1) din Legea nr.1585-XIII din data de 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și Regulamentul privind acordarea /suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin hotărârea Guvernului nr.1246 din 19 decembrie 2018 că cererea de chemare în judecată depusă de către Valentina Conovalova este neîntemeiată, deoarece din momentul când Valentina Conovalova și-a transferat pensia într-un alt stat, organul abilitat Casa Națională de Asigurări Sociale în conformitate cu prevederile legale a exclus persoana din lista de evidență nominală a persoanelor neangajate asigurate din contul bugetului de stat, iar Compania Națională de Asigurări în Medicină a dezactivat statutul de persoană asigurată din contul bugetului de stat, astfel Valentina Conovalova a trecut într-o altă categorie și anume a cetățenilor Republicii Moldova, care nu sunt angajați și nu sunt asigurați de Guvern, urmând să achite personal prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual.

Argumentele Valentinei Conovalova precum că Compania Națională de Asigurări în Medicină prin acțiunile sale a îngăduit accesul la serviciile medicale și a obliga-o în mod arbitrar să achite prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă au fost apreciate critic de instanțele de judecată, or conform normelor de drept ce reglementează raportul juridic litigios persoana care nu este asigurată de Guvern și nu se regăsește în lista de evidență nominală pentru a beneficia de asistență medicală pe teritoriul Republicii Moldova este obligat să achite prima de asigurare în sumă fixă.

De asemenea, instanțele de judecată au menționat că nu au putut să rețină ca temei de admitere a cererii de chemare în judecată decizia nr.08/17 din 18 aprilie 2017 emisă de Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurării Egalității, or prin decizia enunțată s-a propus Ministerului Protecției Sociale și Familiei împreună cu Casa Națională de Asigurări Sociale instituirea și punerea în aplicare a unui mecanism în vederea ținerii evidenței nominale a tuturor persoanelor cu dizabilități cu domiciliul în Republica Moldova, astfel încât să asigure că polița de asigurare medicală nu va fi dezactivată, dacă ulterior survin schimbări în partea ce vizează prestațiile sociale oferite acestora.

Succesiv instanțele de judecată în temeiul art. 94, alin. (1) din Codul de procedură civilă au respins pretenția cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată, ori instanța obligă partea care a pierdut procesul să plătească părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la 19 martie 2020 a depus recurs motivat, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri privind admiterea cererii de chemare în judecată. (f.d. 162-174, vol. II)

În motivarea recursului Valentina Conovalova a indicat că decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond au fost emise cu încălcarea drepturilor constituționale, a normelor de drept material și a normelor de drept procedural. Recurenta a rezumat în esență temeiurilor de fapt și de drept ale cauzei cuprinse în cererea de chemare în judecată și cererea de apel.

Compania Națională de Asigurări în Medicină la 30 iunie 2020 a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului declarat de către Valentina Conovalova, indicând că instanța de apel a emis decizia în urma examinării complete a circumstanțelor importate pentru soluționarea cauzei cu aplicarea corectă a normelor de drept material și procedural. (f.d. 5-10, vol. III)

Efectuând controlul judiciar al hotărârilor contestate prin prisma argumentelor expuse în recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că prin Legea nr.116 din data de 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Conform art. 258, alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Astfel, din sensul normei de drept enunțate urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Decizia instanței de apel a fost pronunțată după intrarea în vigoare a Codului administrativ.

Prin urmare, legalitatea procedurilor, care au urmat după punerea în aplicare a Codului administrativ, se vor verifica prin prisma Codului administrativ.

În conformitate cu art. 245 din Codul administrativ recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Decizia instanței de apel a fost pronunțată la 30 ianuarie 2020, în prezența Valentinei Conovalova, notificată recurentei la data de 20 februarie 2020. (f.d. 155, vol.II)

Valentina Conovalova, în termen, la 19 martie 2020 a depus recurs motivat împotriva deciziei din data de 30 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău. (f.d. 162-174, vol.II)

Examinând temeiurile invocate în recurs și referință în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil, din următoarele motive.

Prin prisma art.246, alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, în acord cu alin. (2) din art.246 Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate, într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Instanța de recurs menționează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245, alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui

recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de recurs depusă de către Valentina Conovalova este inadmisibilă.

Conform art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul, depus de către Valentina Conovalova, se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nina Vascan

Victor Burduh